De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Kommissie van Redaktie:
Ds. JAC. VAN BELKUM,
Dr. J. H. GREYVENSTEIN,
Ds. L. E. BRANDT.

„De poorten der hel zullen haar niet overweldigen."

Kommissie van Administratie:
Ds. L. E. BRANDT.
Ds. S. VERMOOTEN.
Mnr. A. H. KOOMANS.

No. 2. PRETORIA, 15 AUGUSTUS 1920. JAARGANG XII

Afrikaans

Hospitaal en Diakonessenhuis.

PRETORIA, WALKERSTRAAT 463.

Dit private Hospitaal, dat in April 1912 werd geopend, is lieflijk gelegen in Sunnyside, een der fraaiste en gezondste gedeelten van Pretoria. Het is uitstekend ingericht, de eer om o.a. te verplegen mevr. J. O. H. Sluiter van Ermelo; wijlen Senator Wm. Buhrmann van Uitkomst, mevr. Jan F. E. Celliers, en mevr. Genl. Joubert van Pretoria; wijlen Hoofdrechter Lord de Villiers van Kaapstad; mevr. N. Smit van Bethal, en mevr. Breytenbach van Breyten.

Het Hospitaal staat onder de bekwame leiding van Zuster Hartog als Direktriese, bijgestaan door een staf van tweetalige verpleegsters. Een zorgvuldige en liefderijke verpleging in een huiselijke omgeving wordt aan alle patienten gewaarborgd. De drie Kerken van Transvaal zijn in het Bestuur vertegenwoordigd.
Verpleegkosten van af 10/- per dag, naar gelang van de klasse, waarin men verpleegd wil worden.

Voor opname wende men zich per brief of telegram tot de Direktriese, Walkerstraat 463, Pretoria. Telegram-adres: Ziekenhuis, Pretoria.

DRINGEND VERZOEK

Om onverkochte ALMANAKKEN dadelik terug te zenden aan de Administrateur, Bus 444, Johannesburg.

Gedrukt door Wallach's Drukkerij, Beperkt. Aan het Hoofdpostkantoor als Nieuwsblad geregistreerd.

WOLF BROS.,

34, ADDERLEYSTRAAT,
(TEGENOVER SPOORWEGSTATIE).

KAAPSTAD.

De gehele voorraad Borstspelden aangekocht hebbende van een Fabrikant, bieden wij deze aan onze klanten aan tegen spesiale prijzen. Daar deze voorraad beperkt is moet spoedig van deze gelegenheid worden gebruik gemaakt om te kopen. Wij garanderen alle Borstspelden van dezelfde juiste maat en tekening zoals geïllustreerd, EN ZULLEN DADELIK HET GELD TERUG BETALEN INDIEN DIT NIET ZO IS.

ALLEN SOLIED GOUD MET ROBIJNEN INGEZET. VRIJ PER POST.

No. V. 10008. **Prijs 17/6.**

No. V. 10009. **Prijs 17/6.**

No. V. 10006. **Prijs 17/6.**

No. V. 10010. **Prijs 21/-.**

No. V. 10011. **Prijs 25/-.**

No. V. 10018. **Prijs 17/6.**

No. V. 10014. **Prijs 17/6.**

No. V. 10007. **Prijs 17/6.**

No. V. 10017. **Prijs 22/6.**

ALLE 18 KARAAT GEROLD GOUD MET ROBIJNEN INGEZET. ALLE VRIJ PER POST.

No. V. 10002. **Prijs 12/6.**

No. V. 10001. **Prijs 12/6.**

No. V. 10003. **Prijs 14/6.**

No. V. 10005. **Prijs 12/6.**

No. V. 10004. **Prijs 15/6.**

No. V. 10000. **Prijs 15/6.**

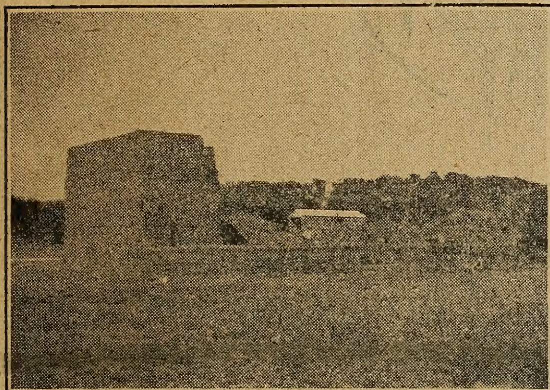
SCHRIJF OM ONZE GROTE KATALOGUS No. 163, VRIJ PER POST.

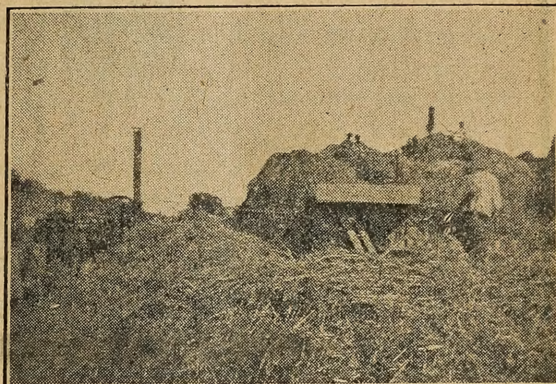
Hoe Soedan Gras in Z.-Afrika

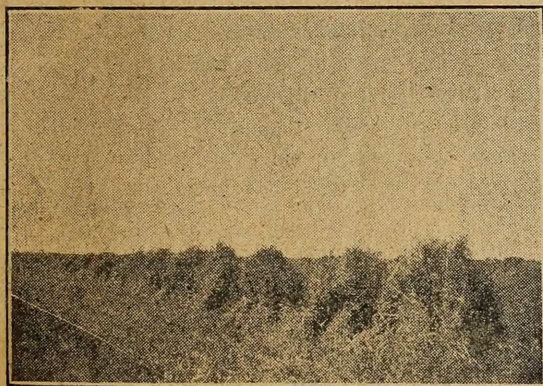
Hervorming gaat teweeg brengen.

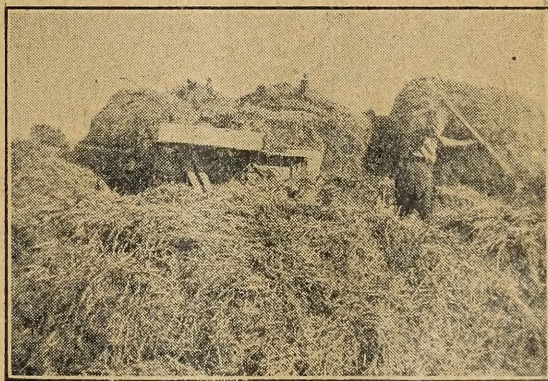
IEDERE Boer in de Unie kan Soedan gras planten. Wij zullen het Zaad leveren van de oogst welke gij ziet binnenhalen en dorsen. Er bestaat geen reden u te verhinderen een berg van wintervoer te hebben indien gij het zaad gebruikt en een weinig arbeid erbij.

Deze plaatjes zijn echt, en zijn van een Vrijstaatse plaats genomen, nadat het gewas drie maanden droogte had geleden.

BESTEL SPOEDIG!

Prijzen voor hoeveelheden niet minder dan 50 lb. **2s.**, onder de 5 lb. **2. 3d.** p. lb.
Termen: Kontant met Order.

INLAND PRODUCTS, BPT.

Postbus 66, KROONSTAD, O.V.S.

De Hervormer.

Officieel Orgaan van de Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redaktie van de Predikanten van de Ned. Herv. Kerk.

Alle stukken en brieven de Redaktie betreffende te zenden aan

Ds. JAC. VAN BELKUM, Heidelberg.

ADVERTENTIEN.

Staande Advertentiën voor lange termijn op kontrakt.

Familieberichten **6d.** per regel.

Prijs per Jaargang **7s. 6d.** vooruitbetaalbaar.

Alle gelden voor Abonnementen en Advertentiën te zenden aan

de heer H. J. L. Th. ROORDA, P.K. Bus 444, Johannesburg.

No. 2. PRETORIA, 15 AUGUSTUS 1920. JAARGANG XII.

Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Uw Woord.

Psalm 119 : 9.

Schriftlezing Psalm 119 : 1—24.
Zingen Psalm 119 : 5. Gezang 36 : 4. Gezang 55 : 1.

Psalm 119 is in de gemeente wel bekend en zeker omdat zij de langste is onder de Psalmen. Hij bestaat uit 22 afdelingen, die allen dit eigenaardige hebben, dat in elke daarvan de regel begint met dezelfde letter van het Hebreeuwse alfabet (a. b. c.). Er is dan ook in de verschillende afdelingen en zelfs in de verschillende regels heel weinig samenhang: we kunnen gerust zeggen bijna elke regel staat op zich zelf. Wij vinden er dan ook niet in de warme, innig godsdienstige toon, die in andere psalmen het hart zo weldadig aandoet; evenmin de toon van het vaste geloof, vertrouwen op Jehovah, de God Israels, die groot, machtig en trouw is en op Wie de mens kan rekenen. Toch zijn er onder de verzen, die tot nadenken stemmen en vooral in deze dagen nog wel eens tot een onderzoek van eigen hart dringen.

* * *

Men weet te verhalen in de Griekse oudheidgeschiedenis van een man, die in zijn jeugd op een punt kwam, waar twee paden uit elkander liepen. Het ene pad was dat der wereld en der zonde, het andere, dat van godsvrucht en reinheid. Hij had te kiezen welke pad hij wilde gaan. Hij koos dat van de godsvrucht en reinheid en zijn keus bleek later de beste te zijn.

Vers 9 van Psalm 119, dat vraagt waarmede de jongeling zijn pad zuiver, d.i. rein, zal bewaren, doet ons altijd aan die Griekse jongeling denken, vooral ook omdat dit vers in de psalmbundel aldus wordt weergegeven:

Waarmede zal de jongeling zijn pad,
Door ijdelheen omsingeld rein bewaren?

Ofschoon deze worden, "door ijdelheen omsingeld" niet in de leespsalm voorkomen, het is toch duidelik, dat de dichter bij deze vraag denkt aan de gevaren, die de jaren der jongelingschap omringen. Immers zij zijn de jaren, waarin de ongetemde kracht van de jeugdige mannelike leeftijd het sterkst zich openbaart, waarin de vurige geest zich een uitweg zoekt om van het leven te genieten. Het zijn de jaren, waarin nog niet altijd het rijpe verstand de toon aangeeft aan de sterke verbeelding, en de opbruisende hartstocht weet te bedwingen. Het zijn de jaren, die dikwijls de beslissing brengen over geheel het volgende leven, ten goede of ten kwade.

Vooral in onze dagen is het gevaar van een verkeerde keuze te doen, zo groot. Zeker er is geen tijd geweest, waarin de jeugd niet gevaren met zich medebracht, maar in de jaren, waarin wij leven zijn de gevaren toch zeer groot. Om maar op een enkel voorkomend verschijnsel te wijzen, zullen wij opmerken, dat onze jeugd wel goed mag indenken welk pad het voor haar leven verkiest.

Er is een zeer groot gebrek aan ontzag voor ouders, voor meesters, voor wat de mensen nu eenmaal goed en schoon noemen. Onze jonge mensen hebben meest allen een zeer grote gedachte van hun eigen verstand, hun eigen wijsheid, hun eigen meerderheid boven de ouderen van dagen. Zij willen verbreken de banden van het huiselik leven, van de school, van de oude beproefde gewoonten, met een woord zij willen v r i j zijn. Nu is dit op zich zelf beschouwd nog geen kwaad. Zich zelven te zijn, zich zelven uit te leven moet als een vereiste voor

elk denkend mens worden geacht. Maar de jongelingsjaren hebben nog niet ondervinding van de gevaren, die aan dit zich zelf uitleven, aan deze vrijheid verbonden zijn.

Daarom moet er voor hen een gezag wezen, waaraan zij zich moeten onderwerpen, een gezag, dat meerder is, dan dat van mensen. Laat ons toch niet vergeten, dat een jongmens van nature, als uit zondige ouders geboren, en in een zondige omgeving opgegroeid, gemakkelik dat zondige leven voortzet en dus als van zelf het rechte pad verlaat en het slechte verkiest. Het kost meer inspanning en strijd om goed te willen zijn, te willen blijven, dan om het kwade te doen, dat bij ons ligt.

Dit is de reden, waarom elk jongmens wel de vraag mag doen, niet slechts eenmaal maar telkens opnieuw: "Waarmede kan ik mijn pad rein bewaren."

Wij kunnen niet ontkennen, dat deze vraag van het grootste gewicht is. Van de keuze tussen de twee paden, hangt niet alleen het welzijn in dit leven, maar ook dat in het volgend leven af. Het is en blijft altijd waar, dat het pad der ongerechtigheid de treurigste gevolgen heeft voor het aardse leven; hoeveel te meer dan voor de eeuwigheid, waar het niet meer mogelik zal zijn om op een verkeerd, ten einde toegelopen pad, terug te keren.

* * *

Op de vraag voor de jonge mens zo hoog nodig, geeft de psalmist zelf dit antwoord:

"Als hij dit houdt naar Uw Woord."

De kenner van de H. Schrift weet heel goed, wat hij te verstaan heeft onder o n s woord. Het is Gods Woord, zoals ons dat gegeven is in de Bijbel, die voor jong en oud, voor geleerd en ongeleerd alleen de regel van ons leven aangeeft. Wij zouden dus ook kunnen zeggen: "Wil iemand zijn pad rein beginnen en rein bewaren, dan moet hij leven naar de Bijbel."

De grote prediker Spurgeon, vergelijkt in zijn verklaring van deze psalm (zie zijn boek: "Het Gouden Alfabet") de Bijbel bij een landkaart, die wij volgen moeten op onze levensweg. Maar hij zegt er bij: Wij moeten die kaart niet alleen hebben, maar ook telkens bestuderen en als wij somtijds niet goed die verstaan anderen vragen om de weg te wijzen. Deze vergelijking is juist en treffend.

Op onze reis door dit leven, op onze reis naar de eeuwigheid voelen wij ons zelven altijd als vreemdelingen, die de weg niet kennen. Niet een enkele maal, maar gedurig komen wij op punten in ond pad, waar twee of soms drie verschillende wegen uit elkaar lopen. Hoe zullen wij weten, welke gevaren aan het ene, of welke voordelen aan het andere verbonden zijn. Hoe zullen wij weten, welke hindernissen op die paden zich bevinden, die ons grote strijd en moeite zullen geven?

Om dit te kunnen weten moeten wij de Bijbel onderzoeken en raadplegen. Op de aanwijzing van dit woord zullen wij veilig kunnen gaan. Nemen wij een voorbeeld. Jozef heeft zich aan dat woord gehouden toen hij gehoorzaam was in zijn huis, toen hij later aan huis bij Potifar de verleiding tot zonde wist te ontvileden en zelfs nog aan het hof van Farao kon zeggen: "ik vreze God." Daarentegen hebben de zonen van Eli, Hofni en Pinehas zich op velerlei wijze bezondigd, omdat zij, hoewel priesters naar het woord Gods niet hebben gevraagd en geleefd.

Zo is het ook nog nu. Wie naar de Bijbel leeft, hetzij oud of jong, hij zal een gelukkig leven hebben, al is er ook moeite en strijd aan verbonden. Hij kent het goede pad en leert dit ook altijd meer bewandelen.

Men vertelt ook, dat een van de voorouders van het nu onttroonde Duitse keizersgeslacht in Den Haag in aanraking was gekomen met een goddeloze jongelingschap. Toen hij evenwel bemerkte, hoe hij een verkeerd pad zou inslaan als hij naar hen luisterde, verliet hij deze stad, omdat hij niet wilde zondigen tegen Gods woord. Zo moet ook de jonge man, de jonge dochter, als zij zien, dat hun pad afwijkt van Gods Woord, de verleiding zoeken te ontvluchten en met te meer ijver de H. Schrift onderzoeken, opdat zij weten hoe zij wel kunnen leven en straks zalig kunnen sterven.

Wie naar de H. Schrift leeft, heeft grote vrede. Immers, terecht zegt de dichter vs. 83:

Wat vrees heeft elk, die Uwe wet bemint,
Zij zullen aan geen hinderpaal zich stoten.

En niet minder waar is het wat we lezen in vs. 162 en 163. "Hoe zoet zijn uwe redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honig mijn mond. Uit Uw bevelen krijg ik verstand, daarom haat ik alle leugenpaden.

Maar wie dan ook naar de Schrift wil leven, vergete niet aan de H. Geest, die in alle waarheid leidt, om licht te vragen over het rechte pad. Niet de mensen, niet de geleerden, doen ons des Heren Woord verstaan. Dat kan alleen de Geest Gods, ons gezonden en gegeven door Hem, die de weg, de waarheid en het leven is.

Houden wij ons dan aan Gods Woord, dan zullen wij ook mogen hopen op Zijn heil.

v. B.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Augustus 1920.

Waarde Neef Willem!

Wanneer ik in deze winterdagen in het veld loop en dan zie naar dat veld, die bomen, die bergen, dan is het zeker dat alles dor en doods is, en voor de mens heeft dat wintergezicht niet veel moois. En toch is er voor de scherpziende waarnemer van dit wintergezicht, vooral bij ondergaande zon, nog een grote verscheidenheid van kleuren, die het land recht mooi maakt, ook al ontbreekt de pracht van het voorjaar, de warmte van de zomer en de kleurrijkdom van de herfst. Dit wintertoneel brengt de christen dan ook weer in bewondering over de grootheid van Gods scheppende kracht, die ook die grote verscheidenheid heeft te voorschijn geroepen.

Hoe mooi evenwel een wintergezicht moge zijn, ik denk, dat èn mens èn dier met een zucht van verlichting deze winter heeft zien heengaan, want hij is bitter, bitter koud geweest. Moge het waar zijn, dat wat het laatst is gebeurd, het beste in ons geheugen is; het schijnt, naar het eenstemmig verklaren van bijna alle oude mensen, dat deze winter de koudste en zwaarste is geweest, die in Zuidafrika bekend is . Daarom verblijden wij ons ook, dat de lente weer is begonnen.

Ik hoop niet, Neef Willem, dat gij of anderen aanstoot zult nemen over de opmerkingen, die ik in deze brief maak, over de houdingen der mensen tegenover elkander en tegenover God, de Koning der Koningen. Vóórdat ik evenwel deze neerschrijf, wil ik iets schrijven over een verschijnsel in de menselike samenleving dat ernstig aandacht vraagt. Ik meen, het gebrek aan eerbied en ontzag dat men overal waarneemt. Het wil mij voorkomen, dat één van de treurigste gevolgen van de verwoestende wereld-oorlog is dat alle banden der maatschappij zijn losgeraakt en dat we verkeren in een tijd van losbandigheid en willekeur, zoals er niet vroeger geweest is. Het schijnt dat de volken, die in de oorlog betrokken waren, of er zijdelings mede te doen hadden, nu, nadat ze 5 jaren onder de zware last van militair bestuur hebben gezucht, niet alleen die ketting hebben verbroken, maar vijand van alle tucht, discipline en ontzag zijn geworden. De eerbied voor de overheid voor de mannen die dragers zijn van het gezag en de tucht in kerk en maatschappij is helaas bijna niet meer te vinden. Er is onder de volken van het blanke ras een verwildering gekomen, die met alle gezag en eerbied spot. Van orde en tucht in de maatschappij, de kerk, het huis, is niet veel overgebleven.

Zeer sterk is dit gebrek aan eerbied en ontzag uw Oom onder de aandacht gekomen, toen hij bij het begin der wintervakantie voor de scholen, voor bezigheid op reis moest gaan. De kinders der scholen waren ook meest allen op reis naar huis en vulden de treinen zó dat er geen staanplek bijna te krijgen was, wanneer de reiziger op een tussenstation moest opklimmen. Vooral waar grote scholen waren en dus vele kinders met de trein moesten vertrekken, was het ontbreken van eerbied en gezag zeer merkbaar. De grootste en sterkste zeuns bekommerden zich maar heel weinig om de onderwijzers, de dochters, de kleinen, die ook weg wilden; ze werden allen eenvoudig ruw weg gestoten of teruggedrongen, want die groten waren er op uit zich zelf een plaats en wel een goede zitplaats te veroveren. De kleineren en de zwakken moesten maar uren lang staan, de dochters ook, als zij geen plek hadden gekregen, met moeite moesten zelf de onderwijzers zich een klein plaatsje zoeken. Vooral de houding der zeuns tegenover de dochters was een sterk bewijs, dat de eersten geen respekt hadden voor de laatsten, uitgezonderd natuurlik die gevallen, die duidelik lieten zien, dat er een soort van liefde of van hof maken aan de gang was. Dan was er nog wel wat oplettendheid van een zeun tegenover een jong meisje, maar overigens was er van eerbied geen de minste spraak.

* * *

Uw Oom, Neef, heeft gedurende zijn reis dit alles opgemerkt en is begonnen de vraag te doen, wat kan toch wel de oorzaak zijn van deze toestand . Aan wie de schuld? Aan de jonge mannen alleen, bij de dochters alleen? Ik geloof, dat de schuld niet op de ene of de andere kant alleen gepakt mag worden. Zeker de jongelingen zijn ruwer, zelfzuchtiger, wilder geworden, maar ik vind dat ook de jongedochters helaas zelve ook een groot deel van de schuld moet worden toegekend.

In Jesaja III lezen we de beschrijving van de zedelike toestand der Joden in de dagen van Hiskia; dikwijls denk ik daaraan, en vergelijk daarmede de dagen in welke wij leven. Hoort hoe de profeet schrijft: de dochters van Zion verheffen zich en gaan met uitgestrekten hals en lonken met de ogen, al gaande en trippelende. Zie eens naar onze jonge dochters, velen altans. Zij lopen rond met ontblote hals, de klederen, diep en ver ingesneden; zij trippelen daarhenen, met rokken zo kort en zo nauw, dat de beweging van voeten en benen duidelik gezien wordt; zij zoeken op alle mogelike wijzen de aandacht te trekken en schamen zich niet in de alleronvoeglikste kleding op straat te verschijnen; zij stellen zich aan als in alles de gelijke van de

man en menen, dat wat de man doet ook door hen mag worden gedaan. Is het wonder, dat de jonge mannen, al zijn ze zelf ook niet vrij van ergerlike gewoonten, geen eerbied hebben voor het zwakkere vat, dat zich zelf niet eert en geen schaamte schijnt te bezitten. Zie hoe zij zich aanstellen op openbare plaatsen, in bioskopen, in theaters, in theekamers, in verversingslokalen, op de badplaatsen bij de zee, waar zij zich niet schamen op het strand rond te lopen, zo weinig gekleed, dat men bijna kan vragen of ze nog kleren aan hebben. Waarlik het nu levend vrouwengeslacht, als één geheel genomen en uitzonderingen buitengesloten is zelf oorzaak dat alle eerbied bij de jonge man verdwijnt en dat zij, die zich als in alles gelijkwaardig achtend, nu ook als de in alles gelijkwaardige door de man wordt behandeld. De vrouw die haar schaamachtigheid, haar teruggetrokkenheid prijs geeft, is zelf oorzaak, dat zij niet meer aanspraak maken kan, op een respektvolle en eervolle behandeling.

Het spreekt nu van zelf, dat waar de jonge meisjes hun verzachtende en beschavende invloed verliezen of niet laten gelden, de jonge mannen ruw en onbehoorlik worden. Die ruwheid wordt ook weer oorzaak, dat hun gevoel van eerbied en ontzag op elk ander punt ook verdwijnt en dat dus ook het gebrek aan onderworpenheid aan hoger gezag zich vertoont. Het is Uw Oom opgevallen hoe roekeloos zich velen van die jonge mensen zich gedragen op reis en daardoor zich bloot geven aan allerlei ongelukken die kunnen voorkomen. Wanneer zij b.v. gewaarschuwd worden, om niet buiten de vensters te leunen, of op de kanten van de wagens te zitten, dan zullen zij U zeggen, dat is onze bezigheid en zich aan de goede raad niet onderwerpen. Zo tonen zij op elke wijze en bij elke gelegenheid, dat zij aan tucht en gehoorzaamheid vreemd zijn.

Het verwondert velen, dat bij het zich uitbreiden van het onderwijs der jeugd, de zedelike eigenschappen eer achter- dan vooruitgaan. Velen hebben gedacht dat beter onderwijs een veredelende invloed zou hebben op het jongere opkomende geslacht. Er mag op de scholen geen lichamelike straf worden gegeven; slechts op zedelike wijze mag de jonge man tot plichtsbesef en gehoorzaamheid worden bewogen. Zelfs is men van sosialistiese zijde reeds zover gekomen dat de kinderen op school niet gestraft mogen worden met strafwerk of schoolblijven, wat tengevolge gehad heeft en hebben moest, dat alle gehoorzaamheid werd opzij [illegible] is een bandeloos geslacht opgegroeid dat geen ander levensdoel kent, dan alleen dat te doen wat men zelf verkiest

Dat gebrek aan ontzag ondermijnt ook elke eerbied voor de ouders. In de huisgezinnen zijn niet meer in vele gevallen, de ouders baas, maar de kinders. Eensdeels is dit toe te schrijven ook aan het feit dat èn jongens èn meisjes vroeg het huis uitgaan om geld te verdienen. Dit brengt dan ook als gevolg dat de kinders zich onafhankelik gevoelen van de ouders, omdat zij door hun geld helpen het huisgezin te onderhouden. Mag op die wijze de tijdelike welstand der gezinnen toenemen, de zedelike en geestelike welstand gaat daardoor verloren.

* * *

Of het grote gevaar, dat daaruit voor volk, staat en kerk voortspruit, genoegzaam door de christelike bvolking wordt ingezien? Ik geloof het niet? Over het geheel wordt het niet genoeg gevoeld, dat afwijking van wat de H. Schrift leert, de grondslag van alle goddelik gezag ondermijnt. Wij moeten daarom terugkeren. Ook bij de opvoeding der kinders in huis en op school tot wat de Apostel Paulus leerde. Alle zielen zijn de machten over haar gesteld onderdanig. De christen ouders moeten in huis onvoorwaardelike gehoorzaamheid van de kinders eisen en waar nodig afdwingen. Ook al verdient zoon of dochter enig geld, dit mag nooit ten gevolge hebben, dat de huiselike tucht wordt verbroken.

Ook op de school moet dit worden nagestreefd en betracht. In geen geval mag ongehoorzaamheid op school worden toegelaten. Gezag moet er zijn, moet worden gehandhaafd. Zelfs al zouden de ouders klagen, dat de meester gestreng is, te gestreng, de onderwijzer mag daarom niet nalaten onderwerping aan zijn gezag te eisen.

Het is merkwaardig dat de geschiedenis van alle grote mannen van vroeger en later tijd leert, dat zij dit geworden zijn doordat zij in hun jeugd streng zijn behandeld en dat hen soms op wel wat ruwe wijze gehoorzaamheid is geleerd. Nog nooit heeft Uw Oom een waarlik groot man, een bij uitnemendheid grote vrouw zich horen beklagen, dat zij in hun jeugd hebben geleerd: dat er een ouderlik gezag was, en dat dit werd uitgeoefend.

Daarom weg met al die weekheid op school of in huis. Het is goed, dat een mens in zijn jeugd een juk draagt. Wie geleerd heeft in zijn jonge jaren eerbied te hebben voor ouders of meesters, zal in latere jaren ook eerbied tonen jegens anderen en elk gezag leren erkennen.

Daarom, leer de jongen de eerste beginselen naar de eis zijns wegs: als hij ook oud zal zijn geworden, zal hij daarvan niet afwijken.

Met hartelike groeten,

Uw Oom

SAREL.

DE APOSTOLIESE BROEDERS.

III.

Bij gelegenheid van de Algemene Vergadering van onze kerk heeft Ds. H. CR. M. Fourie gezegd, dat deze sekte geen belijdenis heeft en daarom ook niet op dit gebied kan worden bestreden. (Zie Notulen 1919, bladz. 58).

Nauwkeurig onderzoek van al wat over hen gezegd is, heeft mij de waarheid hiervan doen inzien. Deze sekte heeft geen belijdenis; en geen wonder de voormannen zijn op enkele uitzonderingen na ongeleerde mensen. Dat is geen verwijt, want ook de eerste Apostelen, door de Heiland uitverkoren, waren geen geleerden, ofschoon zij toch wel iets van belijden wisten, maar het verklaart toch het feit, dat zij nooit systematies hun geloof hebben uitgesproken.

Het is dan ook hoogst moeilik hen te bestrijden, te weerleggen. Komt men met hen in aanraking, zoals schrijver dezes een paar maal bij huisbezoek gebeurde, dan redeneren zij over de Schrift en over hun teksten, als een blinde over kleuren. Heeft men ze dan op enig punt in een hoek gezet, dan springen ze weer uit naar een andere tekst en schreeuwen en razen zo hard, dat men het moet opgeven met hen te spreken.

Kunnen wij alzo op het gebied der Schrift en der geloofsleer hen niet bestrijden, zoveel te meer en te beter kunnen wij dit op hun kerkinrichting en hun zienswijzen daarover. Wij willen op enkele punten de aandacht vestigen.

Een van de grootste dingen, die het meest bij hen in het oog springen, is de verwachting van de spoedige wederkomst van Christus. Dit was het hoofdpunt van de prediking van Irving en is het nog bij zijn navolgers, ofschoon het niet meer zo op de voorgrond treedt. Immers in die verwachting is men meermalen bitter teleurgesteld. Men had als dag voor de wederkomst vastgesteld 14 Juli 1835; later als deze dag voorbijging zonder dat die verwachting vervuld was, Kerstmis 1838, 14 Juli 1842 en 1845, Juli 1855, maar geen dezer dagen had de Christus zien komen. Ook had men geloofd dat de Heer zou komen nog tijdens het leven der Apostelen, maar een voor een stierven zij, als andere mensen, zo in 1855 Mackenzie, Carlyle, Dow.

Een ander op de voorgrond komend verschijnsel is het spreken met tongen en zenuwachtige aandoeningen, die zich openbare in bewegingen der armen, in schreeuwen, lachen en schreien, het rechtuit op de grond liggend en onder zenuwkrampen bidden, gelijk dat ook in het Oosten bij sommige Mohammedanen voorkomt.

Dan de eis, dat men gedoopt moet worden en dat men bij de doop door handoplegging van een der levende Apostelen alleen kan worden verzegeld, d.i. het ontvangen van het onderpand der toekomende heerlikheid en van de opstanding der Eerstelingen die Christus toebehoren in de eerste opstanding. Deze verzegeling (zie Openbaring 7 : 3 volg), wordt door hen voor zeer noodzakelik gehouden en toegepast op hen die 20 jaren oud zijn, onder handoplegging en zalving met olie. Zelfs ten behoeve van gestorvenen kunnen doop, avondamal en verzegeling worden bediend. Men noemt dan ook de doop het sakrament van God de Vader, het Avondmaal het sakrament van God de Zoon, en de verzegeling het sakrament van God de H. Geest. Dit laatste wordt een tweede (geestelike) geboorte genoemd.

Een andere eigenaardigheid van deze Sekte is dat de H. Schrift op de achtergrond wordt geschoven door de leer, dat de Heer de kerk regeert door het woord der l e v e n d e A p o s t e l e n. Zo wordt aan de door deze sekte benoemde Apostelen meer gezag toegekend, dan aan de H. Schrift, die trouwens op allerlei wijze wordt uitgelegd, verdraaid en verknoeid. Wat een der Apostelen leert, heeft voor de volgelingen het hoogste gezag. Zo is mij o.a. medegedeeld dat een familie zeker geloofde aan de overwinning van de geallieerden in de laatste oorlog, omdat de Priester-Apostel in Holland dit had gezegd.

Een andere eigenaardigheid van deze sekte is, dat zij niets willen weten van kerken en kerkgenootschappen en b.v. alle leraars verfoeien. Wanneer de aanhangers dezer sekte in aanraking komen met leden van de een of andere kerk, is een van hun liefste bezigheden, hen te vertellen dat er geen predikanten moeten zijn; dat elk gelovige een leraar, profeet kan zijn; dat het dwaas is, om gelden voor salaris en kerken bijeen te brengen en dat de leraars bedriegers zijn, die alleen prediken om hun brood te kunnen eten.

Hoe dit nu in overeenstemming met hun eigen systeem is te brengen, verstaan wij niet. Immers zij leren dat de Stam-Apostel (de eerste of oudste der nu levende Apostelen) alle macht bezit en dat zijn woorden en zijn bevelen door al hun aanhangers moeten worden opgevolgd. Grote eerbied hebben zij dan ook voor dit hun hoofd. In hun schatting heeft hij dezelfde macht, als de Paus van Rome voor de Katholieken, ofschoon zij hem evenzeer verfoeien als de protestanten. Als bewijs van de grote macht en van de invloed van de hoofd-Apostel schrijf ik dit alleen over.

In 1904 bracht de Stam-Apostel een bezoek aan Nederland, en daar ook aan de stad Leiden. De apostel van Nederland, Kofman, getuigde toen:

"Het verheugt mij, dat Leiden waardig geacht is de Zone Gods in VaderKrebs te mogen begroeten en ontvangen. Wat mij aangaat, Ik zeg het "onwaardig" te zijn. De Zone Gods, óók in 't vlees kent "allen" en voor Hem is niets verborgen. Daarom tot ulieden de vraag: kunt gij "Hem" in Vader Krebs ontmoeten? Toen ik gisteren op reis ging, was ik enerzijds verblijd mijn God in het vlees te ontmoeten, doch aan de andere zijde was ik bevreesd. Vader Krebs zeide mij echter bij de ontmoeting: Vrede zij U! Dit was voor mij een steen "van" het graf des harten. Sedert de ongeveer 3 jaren van lichamelike afwezigheid des lieven Apostels Krebs, hadden wij meer kunnen doen. Voor eigen zaken is harder gewerkt dan voor het werk Gods. Verootmoedigen wij ons alzo, opdat wij genade verkrijgen van onze God in en door lieve Vader Krebs. In de Bijbel leert men: Heer! spreek slechts één woord. Ook wij zeggen tot onze Heer: "Spreek maar een genade woord."

Hieruit blijkt, dat de Hoofd- of Stam-Apostel als Christus zelf wordt vereerd en dat deze zich dat laat welgevallen. Wij noemen dit eenvoudig "Godslasterlik" maar het schijnt, alsof de Apostoliese Broeders dit niet zien en begrijpen. Ten minste zij erkennen deze hun leidslieden als hun geestelike Meesters, wien ze in alles moeten gehoorzaam zijn.

Terwijl deze mensen op de leraars der kerk schelden, als zouden zij slechts loondienaars (salaris-trekkenden) zijn, brengen zij grote sommen gelds op voor hun Apostelen en Priesters. Alle leden zijn verplicht van hun inkomen één tiende af te geven en dit wordt door de priester geregeld opgehaald. Is het niet merkwaardig. In de kerk waar zij vroeger lidmaten waren, weigerden de meesten iets bij te dragen voor de kerk. Nu de tienden geeist worden brengen ze die op zonder zuchten of morren. Zij onderwerpen zich gewillig aan dit gezag.

* * *

Deze sekte arbeidt meest onder de lagere en laagste klassen der maatschappij en vindt daar haar meeste aanhangers; onder de hogere standen vinden zij weinig volgelingen; deze zouden te veel kritiek uitoefenen en minder gemakkelik zich aan het gezag dezer mensen onderwerpen.

Verder werken zij veel in het duister. Hun g[illegible]iften zijn bijna alleen bestemd voor de leden en [illegible]lechts zelden in andere handen. Daarom [illegible] zo moeilik te weten te komen, wat hun leringen zijn.

Er blijft nog een vraag te beantwoorden. Hoe is het te verklaren, dat deze mensen, in deze tijd van losmaking van alle banden, zo zich kunnen overgeven aan een boven hen staand, absoluut gezag?

Vreemd is dit niet. De mens, elke mens kan niet leven zonder gezag; hij heeft behoefte te weten, dat er een macht boven hem staat, waaraan hij moet gehoorzamen. Bij de meer ontwikkelden is dat het gezag van het geweten, soms ook van de omgeving; bij de geestelik hoog staanden is dat het gezag van de levende, Eeuwige God in wie zij geloven; bij de lagere klassen der maatschappij is dit het gezag van de mens, die krachtig genoeg is, om op de een of andere wijze hen aan zich te onderwerpen. De apostelen en priesters en profeten dezer sekte hebben verstaan en verstaan nog die macht uit te oefenen. Zij stellen zich voor als de Apostelen, door Jezus zelf over zijn kerk gesteld; zij profeteren en spreken in vreemde talen; zij hebben gezichten, die zij aan de goedgelovigen vertellen en eindelik zij geven deze iets zichtbaars, iets wat zij kunnen tasten. De godsdienst van deze broeders is in zekere zin ook een kind van deze tijd; zij is de materialisering, verstoffeliking van geestelike dingen. De gehele godsdienst spreekt tot hun zinnen en sleept ze daarom onverbiddelik mede. Wij zien ditzelfde verschijnsel in het "sosialisme". Ook daar onderwerpt de arbeider zich onvoorwaardelik, b.v. in werkstakingene, in bijdragen, aan wat de leidslieden voorschrijven. Waarom? Elk mens, ook de arbeider, leeft bij gezag.

Hierin is ook m.i. de verklaring te vinden van het feit, dat in Rooms Katholieke landen deze sekte zo weinig ingang vindt. De Roomse Kerk weet ook hoe te heersen, oefent ook gezag uit, door haar priesterstand, door haar kerkelike organisatie, door haar prachtige, veeltijds de zinnen bekorende godsdienst. Voor de Roomse is er dus geen overgang tot een ander gezag nodig. Onder de portestanten is te weinig gezag, dan alleen bij hen, die zich onderwerpen aan het gezag der H. Schrift. Maar dit is helaas vooral in de 20e eeuw op allerlei wijze ondermijnd. De zogenaamde hogere kritiek verenigd met een valse wetenschap heeft aan de H. Schrift haar kracht ontnomen bij velen. De protestanten plukken in onze dagen in vele gevallen de heilloze vrucht van valse verdraagzaamheid en te grote toegevendheid aan allerlei geestelike stromingen. Niet alleen als verweer tegen deze en dergelijke sekten, niet enkel om zichzelven te handhaven in de woelingen dezer dagen, maar bovenal om haar invloed uit te breiden (niet om haar zelfs wil, maar om de verwaarloosden en gezonkenen te redden) over de

arbeiders moet de kerk terugkeren naar de H. Schrift en weer de volke het Evangelie brengen. De arbeiders, de werkende klas is te lang reeds verwaarloosd. En waar ook zij behoefte hebben aan leiding en gezag voor hun geestelike noden, wenden zij zich tot mensen als deze Apostoliese Broeders, die met macht optreden. Wij moeten daarom evangeliseren. Daarvoor zijn geen grote en prachtige kerken nodig waar de arbeider zich niet thuis voelt. Neen hij moet opgezocht worden, desnoods in kleine kringen samengebracht, opdat ook deze mensen weer gevoelen gaan.: Er is gezag niet van mensen, maar van God, waaraan ook ik mij te onderwerpen heb.

v. B.

NAAR BRANDFORT, O.V.S.

Door de Natalse Synodale Kommissie ter bestrijding van onzedelikheid was een konferentie van afgevaardigden der Hollandssprekende kerken in de Unie van Z.Afrika opgeroepen tegen 14 en 15 Juli 1920 te Brandfort. Als afgevaardigde onzer kerk, in overleg met de andere Broeders onzer Kommissie, die verhinderd waren te gaan, is de ondergetekende daarheen getrokken, die nu aan de leden onzer kerk onderstaand verslag aanbiedt.

Ter konferentie waren verschenen:

Nederduits Gereformeerde Kerk:

Kaap Provinsie: Ds. A. G. du Toit.
Oranje Vrijstaat: Di. D. P. Cillié en C. D. Murray.
Transvaal: Di. L. Fourie, D. J. Theron.
Natal: Ds. W. P. J. Poen.

Nederduits Hervormde Kerk: Ds. Jac. van Belkum.

Gereformeerde Kerk, Transvaal: Ds. J. H. Boneschans.

Oranje Vrijstaat Vrouwen Vereniging: Mevr. M. Weich en S. G. Cillie.

Afrikaanse Christelike Vrouwen Vereniging: Mevr. Dr. Cillié.

Zuidafrikaanse Vrouwe Federatie: Mevr. L. Frost.

Nadat de pastor loci Ds. D. P. Cillié de vergadering had welkom geheten en Ds. A. G. du Toit met gebed had geopend, werd Ds. A. G. du Toit verzocht als Voorzitter en Ds. W. P. J. Poën als Scriba te fungeren, wat beide bereidwillig op zich namen.

De eerste dag Woensdag werd bijna uitsluitend besteed aan algemene besprekingen en mededelingen der verschillende afgevaardigden, ten einde een overzicht te krijgen van de werkelike toestanden.

Het spreekt van zelf, dat deze besprekingen onmogelik publiek kunnen worden gemaakt, omdat zoveel tere zaken werden besproken. Wij kunnen evenwel in enkele woorden de algemene indruk weergeven en menen, dat het nodig is, dat ons christelik publiek moet weten hoe diep een deel van ons volk is gezonken. Nu dienen wij wel te weten, dat deze zonde van onzedelikheid niet alleen onder de armere en verwaarloosde klassen zo verschrikkelik heefti ngevreten, en nog meer, dat zij niet alleen in de dorpen en grote plaatsen gevonden wordt. Integendeel ontucht heeft in alle klassen der maatschappij, op het land zowel als in de steden ontelbare slachtoffers gemaakt en gaat voort nog altijd velen tot ondergang te brengen. Treurig was het te horen, wat door een werd medegedeeld, dat zelfs door leidslieden der kerken deze zonde werd bedreven en dat ook hun kinderen niet allen wandelden op de weg der reinheid naar Gods Woord.

Wat wij daar hoorden heeft ons hart met vreze en beving vervuld en doen sidderen bij de gedachte, hoe vooral na de Brit-Boeren-oorlog ons volk in dit opzicht hard is achteruitgegaan.

Het kwaad is diep ingegaan onder alle klassen en rassen in de Unie van Z.Afrika en het is nodig, dat goed onder de aandacht der belijders van Christus te brengen.

Wij mogen niet in eigengerechtigde zelfgenoegzaamheid langer blijven toezien, dat een deel van ons volk hoe langer, hoe dieper wegzinkt in een poel van onzedelikheid en verontreiniging. Wij moeten niet alleen daartegen prediken, protesteren, agiteren, neen de nood wordt ons opgelegd om op allerlei wijzen trachten die achteruitgang te bestrijden. Niet alleen de kerk moet dat doen: krachtige aktie moet uitgaan ook van de christelike mannen, van de toegewijde vrouwen en moeders. Ook in het gezinsleven moet deze strijd worden aangebonden en de ouders moeten er op worden gewezen, hoe nodig het is, om uitgaan des avonds of op reis zonder behoorlik toezicht tegen te werken. Het huiselik leven moet worden herzien en het huisgezin zo aangenaam mogelik worden ingericht, opdat onze jonge mensen vooral niet meer als regel buiten hun huis zich zoeken te vermaken. Niet minder moet worden gewaakt tegen het toenemen van buitensporige openlucht spelen, van wedstrijden en al dergelijke dingen die geen geestelike invloed op ons opkomend geslacht uitoefenen.

Wij geven hieronder de besluiten, op de tweede dag der konferentie genomen en bevelen de lezing en overdenking ervan aan allen, die het welmenen met ons volk aan. Maar er moet ook gehandeld en georganiseerd worden. Daarom laat ons ons opmaken om dit kwaad te bestrijden.

VAN BELKUM.

* * *

BESLUITEN VAN DE KONFERENTIE
ter bestrijding van onzedelikheid, gehouden te Brandfort, op 14 en 15 Juli 1920.

A.—TEGEN BIOSKOPEN.

1. Deze Konf., beschouwende de strekking van de hedendaagse Bioskoop als de onzedelikheid bevorderende, verzoekt de Synodale Kommissies der Holl. Kerken om de H.E. Regering te vragen:

(a) Wetgeving in te dienen tot 't oprichten van één Sentrale Raad van Censors om alle rolprenten te inspekteren, en met bevoegdheid alle voor de zeden schadelike prenten toelating of vertoning in de Unie te verbieden.

(b) Dat genoemde raad zal samengesteld zijn uit 'n gelijk aantal leden, gekozen door de Regering en door de voornaamste Kerkgenootschappen;

(c) Te bepalen dat Bioskopen niet later dan 10 uur n.m. zullen open blijven.

B.—TEGEN GEMENGD BADEN.

2. Deze Konferentie vraagt de respektieve Synod. Kommissies het aan alle predikanten op te dragen, om ten einde de publieke opinie te bewerken, hun invloed te doen gelden door tegen Gemengd Baden te waarschuwen bij gelegenheid van prediking, katekisatie, Zondagschool en Kristelike Verenigingen.

C.—TEGEN ONEERBARE KLEDING.

3. Deze Konf., gelet hebbende op de verregaande onbeschaamheid van sommige hedendaagse modes, gebruike al haar invloed om door woord, geschrift en voorbeeld, bij elke voorkomende gelegenheid tegen dit euvel te getuigen, en dringt erop aan bij de lichamen door haar, vertegenwoordigd om gelijkerwijs te handelen.

4. Deze Konf., draagt aan de vier Vrouwe-Verenigingen op, (A.C.V.V., O.V.V., S.A.V.F. en N.C.V.V.) om gezamenlik 'n Mode-blad uit te geven met Afrikaans-nationale strekking, ten einde zoveel mogelik eenvoudige, zedige en niet te kostbare kleding aan te moedigen en mogelik te maken.

5. Deze Konf. verzoekt de Redakteurs van 't [illegible]lad". "Unitas" en "Streversblad" in hun kolommen richting te geven aan de beweging ter bevordering van openbare zedelikheid.

D.—TEGEN ECHTSCHEIDING.

6. De Konf. besluit deze zaak in handen van de Federale Raad te laten, die er alreeds op ingegaan is.

E.—TEGEN DANSEN.

7. Deze Konf. neemt met ingenomenheid kennis van de mededeling door de afgevaardigde der Gereformeerde Kerk, dat dansen censurabel gemaakt is in genoemde Kerk.

8. Deze Konf., uit vertrouwbare statistiek vernomen hebbende, dat niet minder dan 75 persent der gevallen meisjes haar val aan de dans te wijten hebben, vraagt de resp. Syn. Kommissies er bij de predikanten op aan te dringen om zowel door prediking als bij katekisasie en huisbezoek ernstig tegen dit euvel te waarschuwen.

9. Deze Konf. acht 't onwenselik, dat kinderen van Kristen-ouders zullen deelnemen aan dansklassen binnen of buiten de schooluren.

10. Deze Konf. beveelt sterk aan, dat predikanten, kerkeraadsleden en andere belijdende kristenen, die op 't dorp wonen, hun woningen, indien mogelik, des avonds openzetten voor, en gastvrijheid betonen aan de jongelieden op 't dorp, vooral aan de van elders komende.

F.—TEGEN DRANKMISBRUIK.

1. Deze Konf. verzoekt de Syn. Kommissies om:

(a) Er bij hun respektieve Dept. van Onderwijs op aan te dringen, dat de inspekteurs zullen toezien dat de bestaande regulasies ré onderwijs in gevaren van 't misbruik van alkohol in alle scholen streng worden nagekomen, en dat matigheids-onderwijs op de Normale Scholen aan aspirant-onderwijzers (essen) zal gegeven worden.

(b) Alle kerkelike lichamen en verenigingen te verzoeken ijverig te werken in de richting van Plaatselike Keuze ("Local Option") met 't oog op eventuele prohibitie.

(c) De Regering te vragen, en dit verzoek met petities te steunen, dat aan vrouwen en meisjes geen sterke drank in "Bars" "Bottle Stores" noch enige publieke plaats mag verkocht noch gegeven worden.

(d) 't Strafbaar stellen van 't verkoop van sterke drank op de Dag des Heren.

(e) Algehele opheffing van Buitenkantienen.

(f) 't Bepalen bij Wet, dat de uren tot verkoop van sterke drank zullen zijn niet vóór 9 v.m. noch na 9 n.m. dan op vertoon van dokters certifikaat.

12. Deze Konf. beveelt sterk aan, dat belijdende Kristenen geen wijn noch sterke drank zullen gebruiken op reseptjes, bruiloften, verjaar- of andere feesten, ten einde 'n goed voorbeeld der tucht te geven.

G.—TEGEN ONTOEREIKENDE HUISVESTING.

13. Met 't og op de ernstige woningnood, waardoor sommigen verplicht zijn met kleurlingen of Aziaten saam te wonen en velen van ons volk gedwongen worden om met meer dan éen familie éen huis of kamer te bewonen, tot groot gevaar voor de zedelikheid,—doet deze Konf. 'n ernstig beroep op alle Syn. Kom. om zelve en door de Federale Raad:

(a) Alle pogingen te steunen door Regering en Municipaliteiten of andere lichamen aangewend om in de woningnood voorziening te maken.

(b) Grondeigenaars en Werkgevers op 't hart te binden, geschikte woningen voor hun bijwoners of geëmployeerden te verschaffen.

(c) Zoveel mogelik 't trekken van 't platteland naar dorpen of steden af te raden.

H.—TEGEN GEBREK AAN OUDERLIKE TUCNT.

14. Deze Konf. verzoekt de Syn. Komm. de predikanten te vragen om bij huisbezoek er nadruk op te leggen, dat huisgodsdienst, geregeld gehouden, een der meest doeltreffende middelen is om 't ouderlik gezag hoog te houden.

I.—TEGEN NEO-MALTHUSIANISME.

15. Deze Konf. richt 'n dringend verzoek tot de Syn. Komm. om de Regering te wijzen op de noodzakelikheid in 't belang van de zedelikheid zowel als van 't voortbestaan van ons volk, om 't "in bezit hebben" van voorbehoedmidelen strafbaar te maken.

J.—TEGEN SLECHTE LEKTUUR.

16. Deze Konf. draagt 't op aan de verschillende Zuster-Verenigingen om in de holl. nieuwsbladen en tijdschriften van tijd tot tijd lijsten van aanbevelingswaardige boeken te publiceren. (De volgende boeken worden aanbevolen:—"How to deal with Temptation", (Spear)—"In Confidence to Boys" (Bull)—"The Body a Holy Tempple" (F. B. Meyer). 't Is beter dat ouders zelve deze boeken lezen en de inhoud naar behoefte, de kinderen mededelen.

K.—TEGEN OMGANG MET DIENSTBODEN.

17. Deze Konf. verzoekt de Syn. Komm. haar sterke afkeuring uit te spreken over 't te veel toevertrouwen van blanke kinderen aan gekleurde dienstboden, en over 't toelaten van mannelike bedienden in slaapkamers van vrouwen of kinderen.

18. Deze Konf. vraagt de Syn. Kom. om er bij de Regering sterk op aan te dringen, dat alle huisbedienden zich aan 'n degelik medies onderzoek moeten onderwerpen alvorens bij blanken in dienst te treden.

L.—ORGANISATIE.

19. Deze Konf. spreekt de wenselikheid uit, dat elk der Holl. Kerken 'n eigen kruistocht tegen de onzedelikheid binnen haar grenzen zal organiseren, min of meer in overeenstemming met 't schema goedgekeurd door de Natalse Synode van 1919 (zie Not. p. 37. XIII), en dat insluit: (a) 't beleggen en toespreken van publieke vergaderingen, afzonderlike samenkomsten met jonge mannen, meisjes, vaders, moeders, kinderen, studenten, militairen, enz.; (b) 't schrijven van korte, pakkende traktaten, op de noodlottige gevolgen der ontucht wijzende (c) 't verzamelen van feiten en 't opmaken van vergelijkende statistiek; (d) 't organiseren in de grote steden ,van 'n bende toegewijde broeders, die geregeld bij de plaatsen der verleiding zullen posteren, om door vermaning jonge mensen van de zonde terug te houden; (c) 'n wakend oog te houden op seksuele wetgeving, zo Unie als Provinsiaal en Munisipaal.

20. Deze Konf. besluit, dat de Voorzitter en Scriba tezamen 'n Staand Komitee dezer Konf. zullen uitmaken om in spoedeisende gevallen te handelen en verdere vergaderingen op te roepen.

M.—ALGEMEEN.

21. Deze Konf. beveelt sterk aan de studie van de pamfletten van Mnr. De Villiers-Roos en Dr. Moll, verkrijgbaar bij de Bijbel-Vereniging, 9 Kerkstraat, Kaapstad, tegen 6¾- per doz. postvrij.

22. Deze Konf. stelt Ds. L. J. Fourie aan om 'n pamflet tegen de onzedelikheid, te schrijven uit godsdienstig oogpunt.

W. P. J. POEN,
Scriba.

PROMOTIE DR. S. P. ENGELBRECHT.

In tegenwoordigheid van Dr. Leyds promoveerde de 2e Juli de heer S. P. Engelbrecht aan de Rijksuniversiteit te Utrecht tot doctor in de godgeleerdheid op een proefschrift, getiteld: Geschiedenis van de Nederduits Hervormde Kerk in Zuidafrika.

Het was mij een voorrecht hierbij als promotor te mogen optreden, en hem namens de Senaat der Universiteit de doctors-titel te verlenen. De heer Engelbrecht toch heeft niet alleen gedurende zijn zevenjarige studie aan onze Universiteit een zeer gunstige indruk gemaakt, maar heeft ook door zijn hartelike liefde voor zijn geboortegrond bij vele Hollanders belangstelling weten te wekken voor Zuidafrika.

Dissertaties worden gewoonlik niet veel gelezen. Maar ik heb een sterk vermoeden dat deze dissertatie zowel in Nederland als in Zuidafrika vele belangstellende lezers zal vinden. En zij verdient dat ook ten volle. Vooral wanneer ook het 2e stuk met de vele belangrijke officiële bescheiden zal zijn verschenen. En ik zou de Zuidafrikaners die hun Kerk en hun land liefhebben, willen aanraden: lees dit belangrijke boek van Dr. Engelbrecht. Het zal u leren met eerbied en dankbaarheid op te zien tot die grote figuren uit uw eigen volk, die de smarteweg hebben bewandeld om een plaats te vinden voor het Zuidafrikaanse volk.

Dr. H. TH. OBBINK.

KERKDIENSTEN.

Waterberg.

Nachtmaalsviering te Nijlstroom door Ds. A. J. Barger, Zaterdag en Zondag 2 en 3 Oktober 1920.

H. WILLEMSE.

Krugersdorp.

Nachtmaalsviering, te Krugersdorp, door Ds. L. E. Brandt, op Zaterdag en Zondag 9 en 10 Oktober 1920.

De katechesatie begint de 1ste Maandag in Oktober.

Vrijdag te 10 v.m. aanneming, te 3 n.m. Kerkeraadsvergadering.

Zaterdag te 4 n.m. Voorbereiding en te 7.30 's avonds Gemeentevergadering.

Kerkdiensten Ds. J. van Belkum.

22 Augustus, te Heidelberg, 10.30 v.m., 7 n.m. Dienstdoende ouderling J. Robinson, diaken A. C. Botha.

29 Augustus, te Heidelberg, 10.30 v.m., 7 n.m. Dienstdoende ouderling D. J. Strijdom. Diaken O. A. Strijdom.

5 September te Heidelberg, 10.30 v.m., 7 n.m. Dienstdoende ouderling D. J. J. Strijdom, diaken D. J. Bekker.

12 September in de wijk van Br. Ouderling G. R. Grové.

19 September te Heidelberg, 10.30 v.m., 7 n.m. Dienstdoende ouderling P. D. Bekker, diaken H. G. Brits.

26 September te Heidelberg, 10.30 v.m., 7 n.m.

NACHTMAALVIERING TE ZWARTRUGGENS.

Op 10 en 11 Juli 1920 werd Nachtmaal gevierd in de Nederduits Hervormde Kerk te Zwartruggens. De opkomst van de gemeente was zeer zwak (6 wagens, 6 karren). Velen zeggen het is te koud maar dit is niet te koud om toch te rijden naar het Hogeveld; een ander zegt ik moet gaan gras snijden, ik kan niet kerk toe gaan; het gras zal afbranden.

Zaterdagmiddag werd gezongen Psalm 89 vers 7 en 20, gelezen Mattheus 26 vers 7; het tekstwoord was, "die de hand met mij in de schotel doopt." Zondagmorgen gelezen Deuteronomium 5 vers 7; het tekstwoord was eerste en tweede gebod. Zondagmidag gelezen Lukas 9 : 51; tekstwoord: richte zijn aangezicht naar Jerusalem. Zondagavond Jesaja 21 : 11; het tekstwoord was: Wachter wat is van de nacht.

F. J. N.

* * *

KRUGERSDORP KERKVIERING 10 en 11 JULI.

Onze Konsulent Ds. Brandt was tot ons overgekomen en leidde al de diensten; bij de voorbereiding naar aanleiding van 1 Samuel 20 : 27: Waarom is de zoon van Isai noch gisteren noch heden tot de spijze gekomen? Hij zeide dat dit een volksfeest was, en daarom werd verwacht dat allen er aan zouden deelnemen; het Heilig Avondmaal is een feest door de Heer ingesteld en de Heer verwacht dat al Zijn kinderen zullen aanzitten aan Zijn tafel, en met Hem gemeenschap houden.

Bij de Avondmaalsdienst las Z.Eerw. uit Luk. 14 en sprak vooral over de genoden tot de maaltijd, die elk met hun biezondere verschoningen niet

opkomen; dit hinderde de gastheer echter niet, hij gaf dadelik bevel aan zijn dienstknechten uit te gaan en kreupelen en verminkten en armen te nodigen, want zijn huis moest vol worden, terwijl de genodigden die geweigerd hadden zijn maaltijd niet zouden smaken. Z.Eerw. maakte duidelik dat de Joden de genodigden waren, en dat zij ook zelven het Koninkrijk der Hemelen zich toeëigenden, menende dat zij de erfgenamen waren, maar toen de Messias kwam, wilden zij hem niet aannemen, en hadden allerlei verschoningen. Toen zond de Heer Zijn dienstknechten uit om uit alle geslachten in te zamelen, en die inzameling duurt nu nog voort, vooral nu meer dan te voren door de zending onder de Heidenen.

Hij eindigde met de ernstige vraag hoe staat het met ons, geven wij gehoor aan Zijn uitnodiging, en de ernstige waarschuwing, als wij niet die uitnodiging aannemen, zal het met ons zo gaan als met de Joden.

De dankzeggingsdienst was over Jacobus 3 : 13: Wie is wijs onder U? die bewijze uit zijn goede wandel zijn werken uit zachtmoedige wijsheid. Z.Eerw. zeide er zijn twee soorten van wijsheid, n.l. ware en valse wijsheid. De valse wijsheid is: 1. naturlik, 2. aards en 3. duivels wijsheid, wat Z.Eerw. op duidelike wijze ons voorstelde, en noemde ons weer die ware wijsheid die van boven komt, met de kenmerkende vruchten en het verschil van die twee soorten wijsheid, en vermaande naar die ware wijsheid te zoeken en daarna te leven.

De avonddienst was over Jacobus 4 : 4—10. Z.Eerw. stelde ons de tegenwoordige toestand voor, en vergeleek die met de beschrijving van de apostel, en geeft op als oorzaak vers3, omdat gij niet bid. Dan weer over de kwalike bidders, niet tot Gods eer, maar voor eigen wellust. Hij zegt wij staan voor een noodzakelike keuze, in de rechte keuze is de dienst van God, en niet die van de wereld, want de vriendschap van beiden is onmogelik. Het rechte biden is, "Uw wil geschiede", Uw naam worde geheiligd; de rechte keuze is vernedering voor God, en Hij zal ons verhogen. De rechte keuze maakt zalig. De vriendschap der wereld is vijandschap met God. De opkomst was klein. De prediking ernstig. Er werden drie kerkeraadsleden voorgesteld, en 8 kinderen gedoopt.

Het volgende nachtmaal werd bepaald op 2 en 3 Oktober, als wanneer wij Ds. Prinsloo hier terug verwachten, die 24 Mei in Mossamedes is aangekomen. Ouderlingen H. C. v. d. Merwe en S. J. Botha werden benoemd als catechiseermeesters.

D. M.

Op de 10e en 11e Juli l.l. hadden wij Avondmaal te Klerksdorp. Opkomst der gemeente was zeer zwak. Ds. Ennis was alleen. Twee kinderen werden gedoopt. Aangezien de opkomst der gemeente zo klein was, werden de gekozen Kerkeraadsleden niet bevestigd, dit zal geschieden met Oktober Avondmaal, dat zal gehouden worden op de 1ste Zondag van Oktober en niet op de 2e Zondag. Ds. Vermooten heeft beloofd dan tegenwoordig te wezen. Van af laatste jaar vorderden wij niet meer predikantsalaris in en houden ook niet meer bazaars, maar gaan rond met waarborglijsten. Elk lid tekent zijn naam met het bedrag die hij beloofd vóór of op de 1ste Oktober aan zijn diaken te zullen betalen. Nooit hadden wij meer per jaar gekregen van salaris en bazaar dan ongeveer £400. Laatste jaar met de waarborglijsten kregen wij £1,000. Van jaar zijn de lijsten nog niet allen ingekomen. Er zijn 12 diakens wijken; van 5 wijken haden wij de lijsten teruggekregen met een waarborg van over de £400. Die Kerkeraadsleden zijn ook beizg met het laten tekenen voor het Koomans-fonds (Theologiese Kweekschool). Hoeveel wij daarvoor zullen krijgen zullen wij zien.

N. J. C.

* * *

NACHTMAAL ter plaatse Tulbach No. 1034, wijk KOEDOESRAND, distrikt Waterberg, op 10 en 11 Juli 1920.

Ds. A. J. Barger van Middelburg, die door de konsulent van de gemeente Waterberg was verzocht om ditmaal in het bosveld het Heilig Avondmaal te komen vieren, kwam daartoe Woensdagavond 7 dezer hier aan. Donderdagmorgen vertrok Z.W.Eerw. met broeder G. P. Steenkamp per motorkar van hier, sliepen die nacht in het veld, gelukkig de leeuwen sliepen ook, of waren die nacht verdwaald, ten minste de 170 mijlen afstand werd voorspoedig afgelegd, zodat Vrijdagmiddag om 2 uur zij veilig ter kerkplaatse waren op de plaats Tulbach No. 1034 aan de Krokodilrivier van de heer Koos van Vuuren. De opkomst was goed, jazelfs groter als wat verwacht was. De prediking was ernstig, het was alsof de Heer zelf tegenwoordig was, de toehoorders hingen aan de lippen van de dienstknecht des Heren, die hun de aloude maar steeds de altijd nieuwe blijde boodschap des Heiligen Evangelie bracht. Een nieuw lidmaat werd aangenomen en bevestigd, terwijl zes kindertjes werden gedoopt. Maandagmorgen vertrok men daarvandaan naar Pietersburg, om die avond nog met de trein om 9 uur hierheen te kunnen komen.

waarop Dinsdagmorgen de geachte herder en leraar die aller harten had weten te winnen naar huis vertrok, waar we hopen Z.W.E. veilig is aangekomen.

M. J. POS.

Potgietersrust, 7 Augustus 1920.

Met dankbaarheid jegens de Heer onze God, kan nu medegedeeld worden, dat we heden het fondament voor onze kerk alhier klaar hebben gelegd. Nu moeten we wachten voor stenen want onze fondsen zijn bijna klaar. Moge onze Heer de harten neigen van degene die kunnen geven, om hun gave daartoe bij te dragen, opdat Zijn diensthuis moge voltooid worden.

Potgietersrust, 9 Augustus 1920.

Gisteren hebben we onze eigen zondagschool geopend, voor de kinderen van onze kerke, het mooie getal van zestig kinderen zijn we mede begonnen. De Heer zij gedankt voor Zijn zegen op dit werk, moge het zo voortgaan.

M. J. POS.

Bij het ter perse gaan vernemen wij, dat op de 9e Augustus 1920 te Pretoria is overleden de WelEerw. Heer M. J. Goddefroy, Emeritus Predikant, laatst van Middelburg. In een volgend nummer hopen wij een In Memoriam te plaatsen.

* * *

NACHTMAAL TE POTCHEFSTROOM.

Zondag 4 dezer werd 't Heilig Avondmaal alhier gevierd. Wegens de koude en de drukte met de oogst was de opkomst niet biezonder groot.

De diensten werden allen door de Pastor Loci, Ds. Vermooten, waargenomen, behalve Zondagochtend toen Ds. Swarts 't woord voerde.

De preken waren zonder uitzondering ernstig en boeiend; wij konden na eike dienst zeggen: "'t Was ons goed hier geweest te zijn." Vooral Zondagavond sprak Ds. Vermooten 'n zeer ernstige rede uit naar aanleiding van 2 Cor. 5 : 11. Zondagmiddag werden er 'n aantal kindertjes gedoopt. Bij die gelegenheid werd er gewezen op de onwenselikheid van 't kinderen ter doop brengen door moeders alleen. Als men vader wil zijn moet men ook de verantwoordelikheid voor 't kind op zich nemen.

De vorige Vrijdag werd de Kerkeraad 'n [illegible]hrijven voorgelegd van Ds. Köhl, vragende om [illegible]llekte af te staan voor de hongerlijdende kin[illegible] in midden Europa.

De Kerkeraad stond al de kollekten van Zondag af voor dat doel, 'n bedrag van £32.12.6.

Ook werd Ds. Vermooten zes weken vakantie toegestaan.

Gedurende zijn afwezigheid zullen de diensten in de kerk waargenomen worden door Ds. Kriel.

P. C. DE JAGER,
(Officiële Korrespondent).

VERSLAG VAN DE ADMINISTRATEUR OVER JULI 1920.

	£	s	d	£	s	d
Alg. Fonds. Bijdragen—						
Gem. Ventersdorp	£19	0	0			
				£19	0	0
Theol. Kweekschool. Bijdragen—						
Gem. Bechuanaland ...	3	4	0			
Gem. Ventersdorp	38	0	0			
				41	4	0
Beh. Stud. Fonds. Bijdragen—						
Gem. Bechuanaland ...	1	2	0			
Gem. Marico	1	11	9			
				2	13	9
Huishuur, Ds. C.						
Gem. Bechuanaland ...	0	5	0			
Gem. Ventersdorp	2	17	0			
				3	2	0
Fed. Fonds. Bijdragen—						
Gem. Johannesburg ...	11	12	11			
Gem. Bechuanaland ...	0	12	6			
Gem. Marico	2	2	9			
Gem. Venterskroon	0	18	0			
Gem. Vereeniging	1	16	3			
				17	2	5
Interest L. P. Fourie ...	6	2	6			
				6	2	6
Almanakken				15	2	9
Kort Begrip				0	12	0
Preekbundel				1	10	0
Wetten				0	2	0
Z.S.Roosters				0	6	0
Hervormer—Intekening ...				36	18	0
				£143	15	5

H. J. L. TH. ROORDA.

* * *

MEDEDELINGEN VAN DE ADMINISTRATEUR.

Advertenties.—Als onze lezers familieberichten in de HERVORMER willen plaatsen, zoals Geboorte, Huwelik en Sterfgeval, dan kunnen zij die direkt sturen aan: DE HERVORMER, Bus 389, Pretoria. Ook het geld voor de advertentie wordt daar ontvangen.

Hervormer. — Intekengeld. — De rekeningen werden op 1 Juli uitgezonden. Van het verschuldigde bedrag (ruim £280) is in Juli nog geen £37 betaald. Van de 430 uitgezonden rekeningen werden slechts 82 betaald. Er zijn 80 intekenaars, die meer dan twee jaren schuldig zijn en die zullen dus geschrapt moeten worden, daar hun inschrijving verlies betekent.

Almanakken.—Ook deze rekeningen worden niet betaald. Er staat bijna £300 uit, en hiervan werd in Juli slechts £15 betaald. Aan al degenen, die dit jaar almanakken ontvingen, zal ik ook nu weer een briefkaart met betaald antwoord sturen met verzoek te zeggen hoeveel almanakken (en Zondagschoolroosters) verlangd worden. Men heeft dan niet anders te doen dan het aantal in te vullen en de kaart aan mij terug te zenden. Ik hoop dat ditmaal de opgaven bijtijds inkomen; verleden jaar ontving ik op 120 vragen niet meer dan 40 antwoorden.

Prekenbundel.—Wetten.—Notulen.—De eersten kosten 7/6, de andere twee 2/- per stuk en worden op aanvraag postvrij toegezonden.

OOM SARELS FONDS.

Reeds verantwoord 15 Juni 1920	£415	16	6
Martje Viljoen, Juni en Juli	0	2	6
	£415	19	0

Wanneer dit fonds niet meer de belangstelling van velen geniet, omdat het Theologiese kweekschoolfonds nu de aandacht vraagt, is mij dat wel. Toch zou ik gaarne zien dat wij £500 bijeen kunnen brengen.

Laat mij er op mogen wijzen hoe trouw de lieve kleine Marthje Vilpoen haar belofte houdt en elke maand haar shilling blijft sturen. De Here zegene haar daarvoor. Maar zijn er niet meerdere kinders, die dit ook kunnen en willen doen.

OOM SAREL.

MELAATSEN TE PRETORIA.

Verantwoord 15 Juli 1920 ... ... £186 18 2

Sedert 15 Juli is nog niets ingekomen. We zijn erg dankbaar voor dit mooie bedrag, dat gekollekteerd is. Maar nog niet alle gemeenten hebben dit gedaan. Mogen wij er hen nog eens aan herinneren, dat deze kollekte wordt gehouden volgens een besluit der laatste Algemene Kerkvergadering.

VAN BELKUM,
Scriba.

KERKBOUW POTGIETERSRUST.

Reeds verantwoord 15 Mei 1920	£4	0	0
Van Br. J. A. Landman door Ds. L. E. Brandt	1	0	0
	£5	0	0

Wij hopen, dat vele lieve Broeders en Zusters nu de mielieoogst in is ook aan deze arme gemeente zullen denken en iets bijdragen voor haar kerkje. Dit is ook nodig.

H. D. VAN BROEKHUIZEN.

Juli, 1920.

INWENDIGE ZENDING.

Reeds verantwoord 15 Juli 1920	£42	19	7
Nog ontvangen:			
Zondagschool Heidelberg (dorp)	1	3	7
Christ. G. Botha (Kamgubu)	1	0	0
J. J. v. d. Merwe £1.0.0, J. C. Opperman £1.0.6	2	0	6
F. L. Tredoux, Johannesburg	1	0	0
J. A. v. d. Linden	1	0	0
P. Kruger, Beetsjoeanaland	0	3	6
A. van Jaarsveld (Strijfontein)	1	0	0
H. W. A. Nortje	1	0	0
D. Möller	1	0	0
I. B. Bierman	0	2	0
A. P. Roelofse	1	0	0
F. W. C. Buitendag	1	0	0
Lodewijk Viljoen	1	0	0
Ds. L. E. Brandt	1	0	0
J. J. Heynecke	1	0	0
J. P. Badenhorst	1	0	0
G. van Vuuren	1	0	0
P. J. Marx	1	0	0
Van Rooyen	1	0	0
W. J. Barnard (Vlakspan Mafeking)...	1	0	0
	£62	8	2

Deze kollekte is in de laatste maand mooi aangekomen, maar wij hebben, helaas, nog lang niet wat wij nodig hebben. Mogen wij dit werk dringend aanbevelen aan de kerkeraden en leraars en leden der kerk. Men leze toch met aandacht het verslag van de Konferentie te Brandfort in dit nummer.

Namens de Kommissie:
JAC. VAN BELKUM.

THEOLOGIESE KWEEKSCHOOL.

Beloofd:	£	s.	d.
1. A. H. Koomans, Potchefstroom ...	50	0	0
2. A. J. G. Oosthuizen, Potchefstroom	50	0	0
3. J. Prinsloo en kinderen, Potchefstroom	50	0	0
4. Vrouwen van Kerkeraadsleden, Potchefstroom	50	0	0
5. Eddy Grimbeek, Potchefstroom...	50	0	0
6. Afd. Br. I. J. Joubert, Potchefstroom	50	0	0
7. Afd. Br. H. J. Dreyer, Potchefstroom	50	0	0
8. Afd. Br. C. J. du Preez, Potchefstroom	50	0	0
9. Afd. Br. T. F. J. Dreyer, Potchefstroom	50	0	0
10. De Predikanten N.H. Kerk	50	0	0
11—17. Oom Sarel	350	0	0
18. P. L. Moolman, Memel	50	0	0
19. Afd. J. J. Uijs, Memel	50	0	0
20. J. P. Prinsloo, Eendracht	50	0	0
21—28. Gemeente Eendracht	400	0	0
29. H. J. Visser, Ventersdorp	50	0	0
30—33. Afd. Visser—Scheffer, Ventersdorp	200	0	0
34. Afd. F. W. C. Buitendag, Ventersdorp	50	0	0
35—36. Afd. C. Hudson, Ventersdorp	100	0	0
37. Afd. D. O'Kelly, Ventersdorp	50	0	0
38—42. Gemeente Vereeniging	250	0	0
43. G. Brits, Krugersdorp	50	0	0
44. Afd. S. J. Botha, Krugersdorp ...	50	0	0
45—49. Gemeente Vergadering, Marico	250	0	0
50. Afd. S. J. Joubert	50	0	0
51. Afd. M. M. J. Basson	50	0	0
52. Afd. G. L. Roos	50	0	0
53. Afd. M. Grobler	50	0	0
54. Afd. F. J. Naude	50	0	0
55. Afd. J. P. Oosthuizen	50	0	0
56. C. L. Dreyer, Lichtenburg	50	0	0
57. Afd. J. H. Steyn, Wolmaransstad...	50	0	0
58. Br. A. L. Oosthuijsen, Makwassie	50	0	0
59. Afd. P. R. Botha, Middelburg ...	50	0	0
60—67. Gemeente Standerton	400	0	0
68. Gem. Marico £13.15.6, M. Grobler £11.0.0, J. C. Coetzee £21, P. J. J. Basson £5	50	15	6
69. Zwartruggens, F. J. Naude £45.16.0, P. S. van Staden £35.10.0, tesamen £50. + 31.6.0.	50	0	0
70. Zwartruggens £31.6.0. + Eendracht £34, te samen 65,6,0, £50+15.6...	50	0	0
71. No. 70 £15.6.0., afd. J. J. Uijs, Memel, £2.2.9, J. J. Heyneke, Jo'burg, £5.18.6., J. C. Brits £7.10.0., N. J. G. Jacobs, Heidelberg £2.0.0., M. P. G. Koen, Johannesburg, £1.2.0., W. A. du Toit, Heilbron, £1.5.0., A. M. van de Merwe, Vereeniging, £5.3.0. = £40.7.3., T. J. Maartens, Makwassie, £25, teen £65.7.3., d.i. £50 + £15. 7.3.	50	0	0
72. Balans No. 71 £15.7.3.			
73. Oudl. J. Visage, Middelburg	50	0	0
74. Oudl. A. P. Bezuidenhout, Potchefstroom	50	0	0
75. Oudl. P. M. Wilmans, Potchefstroom	50	0	0
76. Diak. S. M. Coetsee, Ventersdorp	50	0	0

	£	s.	d.
Ontvangen en verantwoord 6.6.20 ...	£424	0	6
Oudl. T. Joubert, Potchefstroom	24	10	0
Oudl. J. C. v. d. Merwe, Potchefstroom	17	9	0
Oudl. J. Pienaar, Potchefstroom	3	11	0
Diak. G. Kok, Potchefstroom	5	0	0
Oudl. C. Fouche, Potchefstroom	6	17	6
J. A. Landman, Krugersdorp	1	0	0
Oudl. P. v. d. Berg, Marico...	40	11	0
Diak. S. J. Naude, Marico	20	0	0
Oudl. J. P. Oosthuizen, Marico	18	2	6
Oudl. J. M. Fouche, Marico	1	19	0
Oudl. J. C. Coetsee, Marico	22	10	0
Oudl. M. Grobler, Marico	50	10	0
Gemeente vergadering, Marico	62	15	0
Zuster Kerkeraads P. J. Erasmus, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads S. J. du Plessis, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads S. J. Joubert, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads L. J. Erasmus, Marico	1	0	0
Zuster Kerkeraads, M. M. J. Basson, Marico	1	0	0
Rente Bank	1	17	6
Oudl. J. Visage, Middelburg	50	0	0
	£755	12	6

Ds. S. VERMOOTEN.
Oudl. A. H. KOOMANS.

Potchefstroom,
3 Augustus 1920.

Wij wachten nog steeds op de terugzending van de sirkulaires vragende om beloften van bijdragen. Er is slechts een klein gedeelte ingekomen.

"Ontwaak, gij die slaapt."

HONGERLIJDENDEN IN DUITSLAND EN HONGARIJE.

Lijst Br. J. A. van der Linden:

J. A. v. d. Linden 5/-, J. C. Harmse 4/-, J. A. Swart 4/-, M. M. Swart 3/-, N. v. d. Linde 3/-, C. J. v. d. Linde 1/-, J. A. Joubert 5/- ... £1 5 0

Lijst Mevr. W. P. Viljoen, Beetsjoeanaland:

Mnr. en mevr. P. C. Kruger £1.0.0, Pieter Kruger £1.0.0, Johannes Kruger 1/-, Marthje Kruger 1/-, Philip Kruger 1/-, mnr. en mevr. W. P. Viljoen, £1.0.0, Marthje Viljoen 1/-, mevr. J. E. Etsebeth 2/-, mej. J. Klinck 10/-, mevr. M. Viljoen 1/6 ... ... 3 17 6

Mnr. en mevr. D. G. Jacobs 1 5 0

£6 7 6

De oproeping in het laatste nummer geplaatst om hulp voor de hongerlijdende kinders in Duitsland is blijkens bovenstaande niet vergeefs geweest. Giften beginnen langzaam te komen.

Ik houd mij overtuigd, dat er meer kan en zal gedaan worden wanneer onze kerk ook deze zaak aanpakt. Bij velen leeft nog de akelige treurige tijd in de kampen, toen onze kinderen ook honger leden en stierven.

Daarom ben ik bereid om aan allen die het vragen een kollekte-lijst te sturen. Wie verlangt er een? Wie wil helpen? Laat ons hen, die ons wel gedaan hebben, iets vergelden voor hun liefdezorg.

VAN BELKUM.

Heidelberg, 7 Juli 1920.

KENNISGEVING.

De steen ter gedachtenis aan wijlen Ds. D. v. d. Hoff, eerste predikant der Ned. Herv. Kerk in Z.A., zal D.V. onthuld worden op 9 Oktober a.s. om 10.30 vm op het oude kerkhof te Potchefstroom.

De broeders predikanten worden hartelik uitgenodigd daarbij tegenwoordig te zijn.

Men geve toch voegtijdig kennis van overkomst aan de ondergetekende, die voor logies zorgen zal.

S. VERMOOTEN.

De Pastorie,
Potchefstroom.

Grafsteen Ds. v. d. Hoff.

Reeds erkend	£75	13	8
Ds. C. W. du Toit	5	0	0
De hr. F. Kan	1	1	0
Vriend	1	0	0
Mevr. G. Naudé	0	10	0
	£83	4	8

S. VERMOOTEN.

TWEEERLEI KROON.

In de tijd van Napoleon is het gebeurd, dat een Frans generaal, Bernadotte, door de kinderloze koning van Zweden tot zoon en opvolger werd aangenomen. Bernadotte verliet daarbij de Roomse Kerk en werd Luthers.

In dezelfde tijd gebeurde het, dat een Frans offisier in Engelse krijgsgevangenschap geraakte. Daar kreeg hij voor het eerst van zijn leven een Bijbel in handen. Met aandacht las hij en Gods Woord werkte in zijn hart. Weldra zag hij de dwaasheid en zondigheid van het leven, dat hij tot dusver had geleid, en bekeerde zich tot God en geloofde in de Here Jezus.

Toen was het hem ook behoefte om in het openbaar zijn geloof uit te spreken.

Maar zijn kameraden, die met hem in gevangenschap waren, bespotten hem, en ze verweten hem, dat hij de moederkerk verliet om naar de Protestanten over te gaan.

"Maar dan zou ik," zeide de offisier, "toch niets anders doen dan generaal Bernadotte gedaan heeft."

"O, dat maakt groot verschil," was het antwoord, "bij hem was er een kroon mee gemoeid."

,,Dan is het verschil toch niet zo groot als het schijnt," antwoordde de offisier, "alleen dit: Bernadotte was het te doen om een kroon in Zweden en mij om een kroon in de hemel."

Dat was de kroon, waarvan de apostel Paulus schrijft, dat ze hem was weggelegd en niet alleen hem, maar ook allen, die de verschijning van de Here Jezus hebben liefgehad. Het is de kroon der rechtvaardigheid van Christus.

DOODBERICHT.

Het heeft de Heer van Leven en Dood behaagt om op Vrijdag, 2 Julie, door de onverbiddelike dood tot zich op te roepen mijn innige geliefde echtgenoot, en der kinderen lieve vader

ANDRIES PETRUS JOHANNES DE KOCK,

in de jeugdige ouderdom van 40 jaren en 2 dagen, zijnde geboren op 30 Junie 1880.

Op 'n treurige wijze is hij aan zijn einde gekomen door s morgens om 8 uur met zijn eigen geweer geschiet te zijn op 'n kar in 't veld, bleef hij tot zijn volle bewustzijn 's namiddags om 5 uur toen hij de laatste adem uitblies, maar hoe zwaar, hoe moeielik mij deze weg ook zij, het is mij een troost te weten, dat hij bewust was dat zijn einde daar was, bereid was heen te gaan om zijn Heiland te ontmoeten, na alle nodige schikkingen voor mij en de kinders te hebben gedaan.

Hij is Zondag namiddag hier op t dorp begraven om 4 uur.

Hartelik bedank ik alle familie en vrienden die mij zo trouw in deze hebben geholpen, vooral de heer Jan. van Zijl, die met hem was, de heer Jacob Scholtz en echtgenoote van de plaats Volop, waar hij in hun huis is gestorven.

De bedroefde echtgenoote,

JOHANNA HELENA PETRONELLA DE KOCK,
geboren van Wijngaarden.

Kinderen:

JOHANNES JACOBUS DE KOCK.
JACOBUS JOHANNES DE KOCK.
JOHANNA HELENA PETRONELLA DE KOCK.
ANDRIES PETRUS JOHANNES DE KOCK.

Potgietersrust,
[illegible] 1920

DOODBERICHT.

Het heeft de Heer van Leven en Dood, behaagt tot Zich op te roepen op Dinsdag morgen, 22 Junie 1920, om vier uur uit het Pietersburg Hospitaal, na n smartelik lijden, onze zeer geliefde echtgenoot, vader, zoon en broeder,

ALWIJN JOHANNES SMIT,

in den ouderdom van 32 jaren 7 maanden en 29 dagen. Diep betreurd door ons allen.

M. S. SMIT, geb. Storm, echtgenote.
C. A. SMIT, zoontje.
A. J. SMIT, vader.
G. SMIT en echtgenote, broer en zuster.
P. W. SMIT en echtgenote, broer en zuster.
C. P. J. SMIT, broer, alle wonende ter plaatse Schuurmanshoogte, p.k. Sterkwater, via Potgietersrust.
H. A. P. SMIT, Pietersburg.

De begrafenis vond plaats te Potgietersrust op Woensdag, 23 Junie 1920. Alle vrienden en belangstellenden worden hartelik bedankt, voor de hulp verleend gedurende de ziekte en bij de begrafenis.

Potgieterust, 24 Junie 1920.

Beproefd maar Getroost.

Gemarteld door de Bolsjewiki.

Over de vermoorde Baltiese predikanten schrijft Genl. sup. D. Bernewitz in het Memeler Kirchenbl. N. 5: Zeker zijn er 24 Baltiese predikanten vermoord, misschien zijn t er meer, de laatste berichten werden nog niet bevestigd. En dat zijn echte martelaars, ware bloedgetuigen des geloofs. Velen zijn op zo vreeselike wijze gestorven, en toch zo standvastig, zo oprecht en zo gesterkt. De poging om iets naders over hun laatste dagen en uren te weten te komen om de martelaarsakten te laten spreken, is nog niet gelukt, misschien lukt ze later, wanneer de beletselen zijn weggenomen.

In Estland zijn de predikanten Hesse en Paucker vermoord. Men zegt dat Hesse gedwongen werd een leugenachtige schriftelike verklaring op te stellen, en dat hij deze zou verscheurd hebben; daarna zou men hem geblinddoekt en doodgeschoten hebben. Paucker zong in t aangezicht der beulen: "Laszt mich gehen, laszt mich gehen, das ich Jesum möge sehn , tot de kogels hem troffen.

In Lijfland zijn 15 bekende predikanten vermoord. Toen de aanstormende Baltiese landweer de gevangenis te Riga ontzette, kwam de vrouw van een dier predikanten, Döbler, toesnellen, om haar bevrijde echtgenoot te begroeten. Hij was echter enkele minuten tevoren vermoord, en zij vond zijn lijk. Toen een ander, Eeckhart, eindelik zijn leven erbij gelaten had, vond men in zijn zak een briefje, waarin hij verzocht, dat men de lijkrede op hem zou houden over de woorden: "De snoeren zijn mij gevallen in liefelike plaatsen, en een schone erfenis is mij geworden." Toen men de jeugdige predikant Grüner naar de plaats der terechtstelling voerde, zong hij met zijn schone, heldere stem: "Als k eens van de aarde scheidde, och wijk dan niet van mij! Prof. Dr. Hahn, een der diepste en rijpste geesten in kerkelik Lijfland, een man, die voor de hemel leefde bleef gedurende zijn laatste dagen onafgebroken in het N. Testament lezen; hij sprak weinig; zijn medegenoten in het lijden noemden hem de "verklaarde. Bij het afscheid drukte hij hun stil de hand; zij zeiden, dat er een bizondere kracht van hem uitging; daarop zag hij de beulen rustig in het gelaat en stond hij zijn leven gelaten af.

In Kurland zijn ook tal van bekende voorgangers omgebracht. Een van hen, Bernewitz, werd door drie nog niet als lidmaat bevestigde jongens doodgeschoten. De lijken mochten niet begraven worden voor de Bolsjewisten. Na verloop van drie maanden kwam zijn enige zoon op dezelfde plaats, deze bestelde het lijk van zijn vader ter aarde. Ik had hem aangeraden het land te verlaten, hij was door het voorgevallene als verpletterd. "Ik ben niet bang voor de dood, als ze mij maar alleen niet pijnigen, zeide hij. Misschien is deze wens voor hem in vervulling gegaan. Behalve de moordenaars is niemand van zijn sterven getuige geweest; eenzaam, alleen in het rivierdal, dat hij zo liefhad. Van de dood van Moltrecht weten we alleen, dat het lijk met verbrijzelde schedel gevonden werd, de schoten waren op de neerliggende afgevuurd—hij was een Nathanaël! Naar men zegt had Machsmuth kunnen ontkomen, maar heeft hij dit niet gedaan om zijn medegevangenen; zij vermoordden hem op de via dolorosa (Smartenweg) van Mitau naar Riga. Rutkowsky kwam als een gebroken man uit de inrichting voor zenuwlijders, zijn vrouw was lijdend, beide werden weggesleept; de met de landweer meetrekkende zonen vonden de lijken van beide ouders op de chaussee van Mitau naar Riga. Het jongste kind, een dochtertje, zeide na het avondgebed: "Het is niet waar dat vader en moeder al in de hemel zijn. Gisela is nog te klein." De weduwen en wezen van de omgebrachten zijn in leven—wie beschrijft het leed, dat over hen gekomen is en al de nood, die voor hen nog te wachten staat! Maar: "In dit alles zondigde Job niet, en hij schreef Gode niets ongerijmds toe."

Dit is nog maar een klein uittreksel uit het grote boek van het Baltiese lijden, een bladzijde slechts, maar een eervolle bladzijde! Het spreekt van een standhouden in de verdrukking door het geloof. En het herinnert daarbij ook dit: "Wat baat het een mens of hij de gehele wereld gewint en lijdt schade aan zijn ziel!"

Het Kerkblad.

DRINGEND VERZOEK

Om onverkochte ALMANAKKEN dadelik terug te zenden aan de Administrateur, Bus 444, Johannesburg.

Elders in deze uitgave verschijnt een advertentie van de welbekende firma R. Muller, Postbus 133, Kaapstad, en verzoeken wij lezers nauwkeurig deze te lezen en wanneer een gratis katalogus of inlichtingen worden gevraagd, vergeet dan toch niet "De Hervormer" te noemen.

VERZOEK AAN ONZE LEZERS.

De vele lezers van "De Hervormer" kunnen ons zeer helpen door er toch een vaste gewoonte van te maken bij het schrijven op advertenties de naam van "De Hervormer" noemen.

Immers dan weten adverteerders uit welke bron de aanvrage komt en kunnen zij zien dat het adverteren resultaat heeft, waardoor zij langer zullen adverteren, hetwelk ons kerkblad ten goede komt.